

Col·loquis a la insigne ciutat de Tortosa

L'il·lustre tortosí Cristòfol Despuig va escriure l'any 1557 *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*, els interlocutors, Fàbio i Lívio¹, ciutadà l'un, cavaller l'altre, tots dos tortosins, conversen amb don Pedro, cavaller valencià, mentre passegen pels carrers de la ciutat. Els temes de debat van des de la situació i domini lingüístic del català fins a la riquesa dels recursos naturals, com els peixos del riu Ebre o la pedrera de la Cinta. Critiquen el poder terrenal de l'Església i la gasiveria del bisbe Ferran de Lloaces, denuncien la tergiversació del relat històric pels cronistes i historiadors castellans, comenten els privilegis atorgats a la ciutat per Ramon Berenguer IV (com l'ordre de l'atxa concedida a les dones tortosines) o l'enfrontament entre els reis de la corona d'Aragó (la guerra civil catalana 1462-1472). També es planteja quina educació han de rebre els fills de l'aristocràcia i els fills dels mercaders...

A través del diàleg, la ficció literària dibuixa l'entramat social i polític del moment.

El diàleg és l'origen de la filosofia. Tradicionalment, i simplificant molt, el naixement de la filosofia es coneix com el pas del mite (μῦθος *mythos*) al

logos (λόγος, paraula), l'evolució des d'una explicació poètica i irracional de la realitat a un discurs crític sorgit mitjançant l'intercanvi i el contrast d'idees.

Plató va triar el diàleg per a representar la reflexió filosòfica com quelcom viu, fruit del pensament compartit, donant protagonisme al seu mestre, Sòcrates, qui exhortava els ciutadans d'Atenes mentre deambulaven per l'agora. Al llarg de l'edat mitjana es va practicar la *disputatio philosophica*, oferir arguments a favor i en contra d'una tesi amb l'objectiu d'arribar a una conclusió fruit del debat. Durant el Renaixement reapareix el diàleg com a gènere literari amb una pretensió didàctica: servir com a model per a la millora moral de la societat. *Los col·loquis* de Despuig en són un bon exemple: els tres contertulians van exposant les seves opinions sense intenció d'imposar-se de forma dogmàtica, establint matisos, demanant explicacions, afegint informacions i narrant experiències. No cerquen veritats absolutes, ans al contrari, conviden a la refutació: "prendreu plaer que, si en alguna cosa us pareixerà contradir-me, ho feu: a tu i a mi, com vos parega" diu el

cavaller Lívio, perquè l'interès rau en la confrontació, únicament a partir del contrast pot aparèixer la veritat de la forma més genuïna, com a desvetllament, *paletheia* dels grecs...

L'esperit poliperspectivista dels col·loquis de Despuig coincideix amb el propòsit principal de la filosofia: encetar opinions que es legitimaran amb arguments racionals, doncs, el criteri de validació és la coherència... Per a evitar els prejudicis i el dogmatisme és imprescindible un diàleg serà i una ment oberta.

Emulant Despuig, el proper 19 de setembre tindran lloc a la insigne ciutat de Tortosa les 8es Converses de Pensament Crític. L'encontre pretén oferir una mirada calidoscòpica a fi de mostrar diferents punts de vista que ens enriqueixen i palesten la relació controvertida, però indefugible i necessària, entre l'educació i la política.

Iniciarem el nostre passeig amb una conferència inaugural que presenta l'experiència de l'aprenentatge com a proposta política.

La següent parada serà la taula rodona a tres bandes amb intervencions suggerents com els deures de la política en l'educació i els seus límits,

o bé l'antagonisme entre autoritat i autoritarisme, o bé la interpel·lació sobre la lluita pels drets.

Igual que als *Col·loquis* deixarem les converses per reprendre-les després de dinar amb el diàleg sobre "Cal que l'educació pública eduqui?", les interlocutores plantejaran la possibilitat d'ensenyar sense educar, o si educar és disseminar pensaments.

Sentenciava Nietzsche que la vida sense música seria un error, per això acabarem la jornada amb la música d'Albino Tena.

Tota aquesta informació la trobareu al magnífic cartell confeccionat amb una de les creacions de la sèrie "Màteries primes" (1975), de l'artista tortosí Jaume Rocamora. El cartell és una provocació que vol simbolitzar l'esforç que s'ha de fer per aprendre, la importància del voler, de tenir ganes per a fer alguna cosa. Trobar-se amb les línies obliques trenca els esquemes, per a llegir, busquem l'horitzontalitat. L'artista vol destacar la importància de la voluntat, en efecte, educació i política no són *assumptes dels altres*, ens interpel·len a tots i a totes.

Aquest desafiament engalza amb l'ideari del Cercle En-Kontr@, vo-

Joana Subirats Álvarez
filòsofa

lem ser la veu discrepant, la nota discordant, en aquest món d'urgències, presses i vertigen; on tot és passar pantalles infinites i viure atropelladament, nosaltres volem aturar-nos, seure a una taula davant d'altres persones amb inquietuds per parlar, escoltar, contraposar idees, pensaments, opinions, punts de vista, experiències i amb tot construir o, almenys, tenir l'esperança de col·laborar una miqueta en construir un món un poc millor o, com a mínim, menys dolent.

El 19 de setembre us esperem al Casal Tortosí, indret emblemàtic de la insigne ciutat de Tortosa, esteu tots i totes invitades!

1. Despuig, C. (2011) *Los col·loquis de la insigne ciutat de Tortosa*, edició crítica d'Enric Querol i Josep Solervicens. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

2. Despuig, C. (2011) Pàg. 133